

Oponentský posudek bakalářské práce Šárky Sobolevské

Profesní orientace neslyšících žáků

Kolegyně Sobolevská se ve své bakalářské práci zabývala profesní orientací neslyšících žáků. Blíže se zaměřila na zmapování profesní orientace neslyšících žáků závěrečných ročníků (9. a 10. ročníků) třech základních škol pro sluchově postižené (v Praze Výmolově, Českých Budějovicích a Brně).

Celkem se kolegyni podařilo provést výzkumnou sondu s 18 respondenty.

Výsledky usouvztažnila a porovnávala s výsledky podobných výzkumných šetření, které byly realizovány u žáků bez sluchového postižení.

Tímto tematickým rámcem v kontextu neslyšících žáků se doposud nikdo v České republice nezabýval. Práce je tudíž svým zaměřením jedinečná a jistě přínosná.

Kolegyně ve své práci popisuje faktory, které ovlivňují volbu povolání u žáků. Taktéž nastiňuje vývoj profesní orientace dle teorie životních stádií D. E. Supery. V této části prokázala zdatnou práci s různými zdroji a logické usouvztažnění poznatků.

Není překvapením, že většina neslyšících žáků má velmi nízké vzdělanostní i profesní aspirace oproti žákům bez sluchového postižení. Neslyšící žáci vidí své směřování po základní škole na středních odborných učilištích nebo odborných učilištích, tedy vzdělávání zakončené bez maturitní zkoušky. Zatímco žáci vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu mají ve stejném věku představu o pokračování na institucích s maturitní zkouškou. Představy neslyšících žáků nejsou nečekané. Už při pohledu na faktory ovlivňující profesní směřování je patrný rozdíl mezi faktory neslyšících a slyšících žáků. Například přístup pedagogů a dospělých osob ke slyšícím a neslyšícím žákům se liší v míře náročnosti předkládaných úkolů a míře motivace k budoucím úkolům a výzvám. V prostředí vzdělávacího procesu neslyšících žáků není neojedinělá výraznější triviálnost.

S tím souvisí i faktor úrovně a kvality předávání informací a faktor podoby komunikace ve školách vůbec. Jaký je zvolen komunikační kód mezi žákem a pedagogickým pracovníkem či výchovným poradcem? Odpovídá jazyková úroveň komunikace znalostní úrovni žáka nebo spíše znalostní úrovni učitele či vychovatele? Nezanedbatelným faktorem je také počet neslyšících pedagogů a neslyšících zaměstnanců ve vzdělávacích institucích. Alarmující je také fakt, který kolegyně Sobolevská v práci zmiňuje, že většina dotazovaných respondentů neměla možnost se setkávat s neslyšícími dospělými a být inspirována jejich úspěchy v různých profesích. Absence kontaktu neslyšících žáků s dospělými vzory je vážná, školy pro sluchově postižené žáky by se měly zaměřit na tuto otázku a do svých výukových programů a dalších aktivit zařadit činnosti, které by zajistily intenzivnější kontakt s dospělými neslyšícími osobami. (S velkým úspěchem se před dvěma lety ve Výmolově škole realizoval cyklus přednášek pro žáky 1. a 2. stupně, během nichž měli žáci možnost potkat se s neslyšícími z různých profesí. Bohužel v současné době je činnost pozastavena, ale usiluje se o její obnovení.)

V práci jsem neshledala žádné zásadní nesrovnalosti. Mám k práci pouze pár doplňujících a rozšiřujících dotazů. Ráda bych diplomantku poprosila, aby podle svého výběru na některé z nich v rámci obhajoby odpověděla.

1. Jsem si vědoma, že součástí práce nebylo popsání situace v zahraničí, ale chtěla bych se zeptat, zda kolegyně během studia různých materiálů nenašla nějaké informace ze zahraničí o motivaci neslyšících žáků při volbě profese? Pokud kolegyně žádné relevantní informace nemá, není třeba odpovídat.

2. „Mezera (2008) uvádí, že zájmy jsou jednou ze tří základních podmínek úspěšné volby budoucího zaměstnání.“ (s.11) Prosim o explicitní uvedení, jaké jsou další dvě podmínky kromě zájmů?
3. Na s. 13 popisuje kolegyně situaci ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Jak by toto kolegyně rozvedla v kontextu škol pro žáky se sluchovým postižením? Také nízký vliv pedagogů a poradenských pracovníků na volbu dalšího směřování souvisí s neinformovaností rodičů a žáků o této možnosti nebo naopak s nízkou kvalifikací pracovníků v problematice profesního směřování neslyšících osob.
4. Při výzkumu osobního rozhovoru opravdu kolegyně pracovala sama? Jakým způsobem postupovala, aby měla záruku dobrého „porozumění otázkám a pochopení jejich smyslu“? (s.63)
5. Kdy přesně provedla kolegyně výzkum s neslyšícími žáky? V jaké části školního roku? Je totiž poměrně zarážející, že žáci 10. ročníků ještě nepřemýšleli o profesní budoucnosti a vysvětlovali to „že prý mají ještě dost času“.
6. Respondent číslo 13 uvedl jako zájmy „telefon“. Prosim, co si pod tím má čtenář představit?
7. Podle kolegyně probíhala komunikace s respondenty a pracovníky SPC bez problémů. Zjistila si kolegyně předem, jakým komunikačním kódem bude s respondentem komunikovat? Setkala se také s neslyšícím pracovníkem v SPC?

Závěr:

Bakalářská práce splňuje požadavky na bakalářské práce kladené a může být podkladem k obhajobě. Práci hodnotím stupněm výborně. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

29. srpna 2017

Mgr. Radka Nováková

Ústav jazyka a komunikace neslyšících